

ایرانشهر

سال سی و هشتم، شماره پنجم و هشتم
آذر-اسفند ۱۴۰۴ ISSN:1023-7992

دوماهنامه نقد کتاب، کتاب شناسی و
اطلاع رسانی در حوزه فرهنگ اسلامی

۲۱۵ و ۲۱۶

۲۱۵

۲۱۶

دوماهنامه
آینه پژوهش

سال سی و هشتم، شماره پنجم و هشتم
آذر-اسفند ۱۴۰۴

سید احمد رضا قائم مقامی | امیرحسین آقامحمدی | سیدعلی میرافضلی | ویلیام جیتیک / طه عبداللہی
عبدالجبار رفائی / محمد سوری | نوموکی اوکاوازا / ناوفومی آبه - امید رضائی | مرتضی کریمی نیا | امید حسینی نژاد
مجید جلیسه | سلمان ساکت | فرهاد طاهری | نذیر احمد / شیوا امیرهدایی | مهدی حبیب اللہی | طیبہ حاج باقریان
میلاد بیگدلو | حمیدرضا تمدن | رقیہ فراہانی | رسول جعفریان | جویا جہانبخش | مجدالدین کیوانی
نادعلی عاشوری نلوکی | علی راد | حیدر عبوضی | امید طبیبزادہ

یادداشت‌های شاهنامه (۹) | ماجرای تصحیح ینابیع العلوم | نوآوری‌های ابن یمین در فرم رباعی
وحدت وجود و اسفار اربعه نزد فرغانی (و. ۶۹۹) | از نگاه عربی: متفکران معاصر ایران و جهان عرب (۴)
محکمه اسلامی منطقه عرب زبان دمشق و منابع آن در دوره عثمانی | نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۲۳)
خراسانیات (۷) | چاپ‌نوشت (۲۲) | مبلّغی ہنجارگریز | طومار (۱۴) | آینه‌های شکسته (۱۲)
درنگی در تأویل عرفانی حدیث نبوی «لَا یَدْخُلُ الْجَنَّةَ نَمَامٌ» در آثار عین‌القضات ہمدانی | مطایبه اتابکی با
کاخی در «حلوائیہ» | مطالعات زبان و ادب فارسی در شبہ قارہ (۱) | تحلیلی بر اندیشہ و آثار جان‌اتان ای. سی.
براون: بازخوانی سنت نبوی در جهان مدرن | سکوتی کہ سخن می‌گوید: تحلیل دفتر روزانہ حاج احمد
خادمی در خدمت آیت‌اللہ بروجردی | «سنگ‌پشت» سبک‌سنگ: قرائت عبارتی از ترجمہ تفسیر طبری | از
اینجا رانده و از آنجا مانده: مطالعہ‌ای درباره ایگناتس گلدریہر | اشعار تازه‌یاب از شاعران دورہ قاجار با استناد
به نشریات آن عصر | بحر الفراید، منظومہ‌ای با رویکرد «تسنن دوازده امامی» | گلپتڑہ‌های آکادمیک در
کتاب «سعدی در زبان و ادبیات آرمینی» | تأملی در مقالہ «گذری بر ترجمہ قرآن دکتر حداد عادل»

نکته، حاشیہ، یادداشت

پیوست آینه پژوهش: ♦ سلسله مباحث نظری در باب تاریخ ادبیات، براساس آرای رینہ ولک (۴)
♦ گفتگو با ویرایش‌های مختلف حدیث افتراق الاقة

درگذشتگان

ناصرالدین انصاری

آیت الله مقدم قوچانی

مرحوم آیت الله آقای حاج سیدعلی مقدم قوچانی یکی از عالمان تهران بود. آن فقید سعید سال ۱۳۱۳ شمسی در قوچان زاده شد؛ سال ۱۳۲۹ به مشهد مقدس رفت و ادبیات را نزد استاد ادیب نیشابوری و شرح لمعه را نزد آیت الله حاج سیداحمد مدرس یزدی آموخت. سال ۱۳۳۴ به نجف اشرف مهاجرت کرد و سطوح عالی را نزد حضرات آیات شهید مدنی و میرزاعلی فلسفی و اخلاق و عرفان را هم از آیت الله شیخ عباس قوچانی فراگرفت. سال ۱۳۳۸ به قم آمد و در دروس آیات عظام بروجردی، گلپایگانی، امام خمینی و اراکی و درس شرح منظومه آیت الله سبحانی شرکت جست و افزون بر تحصیل، به تدریس سطوح هم پرداخت. سال ۱۳۴۸ به تهران رفت و به اقامه جماعت در مسجد علوی (خیابان پیروزی، خیابان شهید داودآبادی) و تألیف و تدریس و آموزش و تفسیر قرآن و تبلیغ دین و فعالیت های سیاسی و انقلابی پرداخت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی هم مدتی در سازمان عقیدتی سیاسی ارتش به فعالیت اشتغال داشت. فرزندش شهید سیدمصطفی نیز در اردیبهشت ۱۳۶۵ در جبهه فکه به شهادت رسید.

آثار (چاپی اش) عبارت اند از:

۱. نقش روحانیت در اجتماع
۲. درس هایی از توحید و عدل
۳. نبوت عامه و خاصه
۴. جهان بینی الهی و مادی
۵. گوهر هدایت: زندگی و فرزندان امام رضا علیه السلام
۶. چراغ راه هدایت
۷. اربعین یا چهل حدیث

آن فقید سعید در ۹۱ سالگی، روز چهارشنبه ۷ آبان ۱۴۰۴ شمسی (۷ جمادی الاولی ۱۴۴۷ق) بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع، در قطعه ۲۰۱ بهشت زهرا به خاک سپرده شد (با سپاس از صدیق گرامی جناب آقای سیدمحمد مهدی رفیع پور تهرانی).

۵۷۱

آینه پژوهش | ۲۱۵ و ۲۱۶
سال ۳۶ | شماره ۵ و ۶
آذر و دی/ بهمن و اسفند ۱۴۰۴

آیت‌الله عارفی

آیت‌الله آقای حاج شیخ علی عارفی از فضیلتی حوزه علمیه قم بود. وی سال ۱۳۱۸ شمسی در روستای «اشک داوون» از توابع غزنین به دنیا آمد. سال ۱۳۳۲ به تحصیل علوم دینی روی آورد و به «اوتغول» رفت و ادبیات و حاشیه و معالم را نزد آیت‌الله شیخ قربانعلی وحیدی آموخت؛ سال ۱۳۳۷ به مشهد مقدس آمد و مطول را نزد ادیب نیشابوری، شرح لمعه و قوانین را نزد آیت‌الله حاج میرزااحمد مدرس یزدی و سطوح عالییه را هم نزد آیت‌الله شیخ هاشم قزوینی فراگرفت. سال ۱۳۴۲ به نجف اشرف رفت و سطوح عالییه را نزد حضرات آیات شیخ صدرا بادکوبه‌ای (مکاسب)، شیخ کاظم تبریزی (رسائل) و میرزا علی فلسفی (کفایه) تکمیل نمود و در درس آیت‌الله سید محمود شاهرودی حاضر شد. سپس به زادگاهش بازگشت و به تبلیغ دین پرداخت. سال ۱۳۵۸ به ایران آمد و در شهرهای قم، کاشان (مدرسه آیت‌الله یثربی)، شاهرود و تهران (مدرسه چیدر) به تدریس و تألیف پرداخت.

آثار (چاپی اش) عبارت‌اند از:

۱. ایضاح المطالب فی شرح المکاسب (۷ ج)
۲. البدایة فی شرح الکفایة (۵ ج)
۳. قطوف قرآنیة
۴. رسالۃ الوقوفین
۵. حکومت جهانی حضرت مهدی

آن مرحوم در ۸۶ سالگی، روز سه‌شنبه ۱۱ آذر ۱۴۰۴ شمسی (۱۱ جمادى الثانی ۱۴۴۷ ق) بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع و نماز آیت‌الله فاضلی بهسودی در قبرستان بقیع (قم) به خاک سپرده شد.

آیت‌الله موسوی

آیت‌الله آقای حاج سیدطیب موسوی از عالمان اهواز بود. آن فقیه سعید در اسفند ۱۳۱۹ شمسی در یکی از روستاهای «هفتگل» از توابع اهواز زاده شد. در نوجوانی به شوشتر رفت و ادبیات و شرح لمعه را نزد آیت‌الله سیدمحمدحسن آل طیب آموخت و پس از آن به نجف رفت و سطوح عالییه را نزد حضرات آیات ملکوتی (رسائل)، شیخ غلامرضا باقری (مکاسب) و راستی کاشانی (قوانین) فراگرفت. سال ۱۳۵۰ به قم آمد و کفایه را از آیت‌الله فاضل لنکرانی، دروس عالی را از

محضر آیات عظام گلپایگانی، نجفی مرعشی، فاضل لنکرانی و بهجت و اسفار را هم از استاد شهید مطهری (در روزهای پایان هفته که به قم می‌آمد) آموخت و مبانی علمی‌اش را استوار ساخت. سال ۱۳۶۳ به اهواز رفت و امامت جماعت مسجد امام زین‌العابدین را بر عهده گرفت و به تبلیغ و تدریس و تأسیس مدرسه علمیه امام صادق (ع) پرداخت. وی عالمی مردمی و محبوب و پرتلاش بود که همواره درب خانه‌اش از بام تا شام باز و در خدمت مردم بود.

وی در ۸۵ سالگی، روز شنبه ۱۰ آبان ۱۴۰۴ شمسی (۱۰ جمادی‌الاولی ۱۴۴۷ق) بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع باشکوه و نماز آیت‌الله سید محمدعلی موسوی جزایری، در مقبره علی بن مهزیار به خاک سپرده شد.

استاد هاتفی

دانشمند محترم آقای حاج محمدرضا هاتفی از فضایی تبریز بود. وی سال ۱۳۴۳ شمسی در تبریز زاده شد و در نوجوانی ادبیات را نزد مرحوم حاج میرزا محمود انصارین و سطوح را نزد حضرات آیات میرزا احمد مدرس وحید، میرزا علی اصغر باغمیشه، میرزا علی نمروری و سید مهدی مرعشی آموخت و به تألیف و خدمت در دستگاه قضا پرداخت.

آثار (چاپی‌اش) عبارت‌اند از:

۱. البیان: تجزیه و ترکیب قرآن (۳ ج)
۲. لذت حضور: شرح و اعراب زیارت عاشورا
۳. حنیفه: اعراب و توضیح صحیفه (۳ ج)
۴. نیایش صبحگاهی: اعراب و توضیح دعای صباح
۵. ترجمه و توضیح مجازات الآثار النبویة
۶. ده چکامه آویخته: ترجمه و اعراب معلقات عشر
۷. فوائد ادبیه در عناوین حسینیة، فنون ادبی در مرثیة حسینی

وی در ۶۱ سالگی، روز شنبه ۱۰ آبان ۱۴۰۴ شمسی (۱۰ جمادی‌الاولی ۱۴۴۷ق) بدرود زندگی گفت و پیکرش پس از نماز حجت‌الاسلام والمسلمین حاج شیخ سلمان طاهرزاده، به مشهد مقدس انتقال یافت و در دارالحججه حرم مطهر امام رضا (ع) به خاک سپرده شد (با تشکر از صدیق گرامی جناب آقای قوسی).

آیت الله حجتی

آیت الله آقای حاج شیخ محمد حجتی هرسینی از عالمان نامی کرمانشاه بود. وی سال ۱۲۹۵ شمسی در کرمانشاه، در بیت علم و فضیلت زاده شد. پدرش آیت الله حاج شیخ محمدحسن حجتی (۱۳۱۰-۱۴۰۰ق) بود. آن مرحوم ادبیات و سطوح را نزد پدرش و حضرات آیات شیخ فرج الله کاظمی موموندی و سید محمد اصفهانی هرسینی آموخت و به قم آمد؛ سپس سطوح عالی را نزد آیات مرعشی نجفی و سید موسی صدر تکمیل کرد و پس از آن در دروس خارج آیات عظام بروجردی، گلپایگانی و امام خمینی حاضر شد و بهره‌های فراوان برد. سپس به زادگاهش بازگشت و به تألیف و تبلیغ و تفسیر قرآن و امامت جماعت مسجد میرعبدالباقی (در خیابان کسری) پرداخت و دو فرزندش در سالیان دفاع مقدس به خیل شهیدان اسلام پیوستند.

آثار (غیرچاپی اش) عبارت اند از:

۱. حاشیه العروة الوثقی
۲. تقریرات درس آیت الله بروجردی
۳. مفاتیح الصلاة
۴. شرح زندگی پدرش
۵. نوارهای تفسیر قرآن

آن مرحوم در صدسالگی، روز پنج‌شنبه ۱۵ خرداد ۱۴۰۴ شمسی (۹ ذیحجه الحرام ۱۴۴۶ق) بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع باشکوه و نماز حجت الاسلام والمسلمین غفوری در گلزار شهدا به خاک سپرده شد (با سپاس از صدیق گرامی جناب میرزاعلی سلیمانی بروجردی).

آیت الله عبداللهی

آیت الله آقای حاج شیخ عبدالجواد عبداللهی از عالمان اصفهان بود. وی سال ۱۳۱۶ شمسی در اصفهان زاده شد و در نوجوانی به تحصیل علوم دینی روی آورد. ادبیات را نزد آیت الله شیخ محمدحسن عالم نجف‌آبادی آموخت؛ سپس در سال ۱۳۴۰ به قم آمد و سطوح عالی را نزد حضرات آیات ستوده، صلواتی، اعتمادی و مظاهری و شرح منظومه را نزد شهید مفتاح فراگرفت. پس از آن در دروس آیات عظام آقای گلپایگانی و حاج آقا مرتضی حائری حاضر شد و بهره‌های فراوان برد. سال ۱۳۵۹ به خدمت در دستگاه قضا در شهرهای تهران، کاشان و اصفهان پرداخت و از سال ۱۳۶۳ ریاست سازمان قضایی نیروهای مسلح و ریاست دادگاه انقلاب اصفهان را بر

عهده گرفت. افزون بر آن به تدریس (در حوزه و دانشگاه) و امامت جمعه سپاهان شهر و امامت جماعت مسجد امام صادق پرداخت.

وی در ۸۸ سالگی روز شنبه ۱۵ آذر ۱۴۰۴ شمسی (۱۵ جمادی الثانی ۱۴۴۷ق) بدرود حیات گفت و پیکرش روز دوشنبه ۱۷ آذر پس از تشییع و نماز آیت الله سید ابوالحسن مهدوی در گلزار شهدا به خاک سپرده شد.

آیت الله شاهچراغی

آیت الله آقای حاج سید محمد شاهچراغی، عالم نامی سمنان بود. آن فقید سعید یکشنبه ۲۰ خرداد ۱۳۱۳ شمسی (۲۶ صفر ۱۳۵۳ق) در روستای حسن آباد از توابع دامغان زاده شد. در نوجوانی به دامغان آمد و ادبیات را نزد برادرش آیت الله سید طاهر شاهچراغی و آیات شیخ محمد علی عالمی، شیخ محمدرضا خدایی و شیخ غلامحسین خیری آموخت. سپس رهسپار قم شد و سطوح عالی را نزد حضرات آیات مجاهدی تبریزی، مشکینی، ستوده، جعفر سبحانی و سلطانی طباطبایی فراگرفت و پس از آن در درس آیات عظام بروجردی، امام خمینی، گلپایگانی، محقق داماد و حاج آقا مرتضی حائری حاضر شد و بهره‌های فراوان برد. سال ۱۳۵۱ شمسی به سمنان رفت و امامت جماعت مسجد عابدینیه را بر عهده گرفت و مسجدش کانون مبارزه علیه رژیم شاه گردید. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، از سوی امام خمینی به امامت جمعه مهدی شهر (۱۳۶۰-۱۳۸۰) و از سوی مقام معظم رهبری به امامت جمعه سمنان (۱۳۸۰-۱۴۰۰) و از سوی مردم استان سمنان به نمایندگی مجلس خبرگان رهبری (دوره چهارم و پنجم) برگزیده شد و در این مسئولیت‌ها به خدمت به مردم و تدریس و تبلیغ دین و خدمات عام‌المنفعه (مانند تأسیس مدرسه عصمتیه و توسعه مسجد عابدینیه مهدی شهر) پرداخت. جناب آقای محمدرضا عادل می‌نویسد:

«مردم سمنان با هر تفکر و مکتبی او را دوست می‌داشتند، مردم داری او خاص بود. لبخند از چهره نورانی اش حذف نمی‌شد. دلسوز مردم بود، خودش زندگی زاهدانه داشت و معمولاً در هر فرصتی سایرین را نیز به زیست ساده و بی‌آلایش دعوت می‌کرد. کردار و رفتارش سراسر درس بود، در کنارش احساس آرامش می‌کردی، چنان پدرانه با مردم برخورد می‌کرد که گویی عزیزترین فرد برایش هستی ... او اینک در میان ما نیست اما یاد و نامش جاودانه است. خداوند روح مطهر ایشان را با اجداد طاهرینش محشور فرماید.»

آن مرحوم در ۹۱ سالگی، روز شنبه ۲۲ آذر ۱۴۰۴ شمسی بدرود حیات گفت. با اعلام وفاتش، سه روز عزای عمومی در استان سمنان اعلام شد و پیکرش در روز دوشنبه ۲۴ آذر پس از تشییع باشکوه در دامغان و نماز حجت الاسلام والمسلمین شیخ احمد فؤادیان در قبرستان زادگاهش به خاک سپرده شد. رهبر انقلاب در پیام تسلیت خویش نگاشت:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

درگذشت عالم مجاهد و خدوم مرحوم حجت الاسلام آقای حاج سیدمحمد شاهچراغی رحمه الله علیه را به مردم شریف استان سمنان و ارادتمندان و علاقه‌مندان ایشان و به‌ویژه خاندان محترم شاهچراغی و خانواده آن مرحوم تسلیت عرض می‌کنم.

سال‌ها امامت جمعه سمنان و انس با عناصر انقلابی و جوانان و دیگر خدمات مردمی ایشان از جمله امتیازات این سید بزرگوار و مستوجب تفضلات الهی است، رحمه الله علیه.

سیدعلی خامنه‌ای
۲۳ آذر ۱۴۰۴